

บทบรรณาธิการ

คณะวิทยาการการเรียนรู้และศึกษาศาสตร์เป็นคณะหนึ่งในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่มุ่งสร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้วยปณิธานอันหมายมั่นเพื่อขับเคลื่อนสังคมด้วยการเรียนรู้และการศึกษา โดยใช้แนวทางการเรียนรู้ทฤษฎี เชื่อมร้อยกับประสบการณ์ทั้งในชั้นเรียน ชุมชน และบริบทการทำงานจริง

จากจุดเริ่มต้นสู่การก้าวเดิน เรืองราวได้เริ่มมาแล้วเมื่อคราวต้นหนาวปลายเดือนกันยายน 2557 ครั้นกระทั่งถึง ณ เวลาปัจจุบัน ยามฤดูฝนพฤษภาคม 2567 ก็พอจะนับรวมได้ว่า เป็นการเดินทางก้าวเข้าสู่ 1 ทศวรรษแห่งการก่อตั้งสถาปนา แม้ว่าประสบการณ์ที่ผ่านมาจะชี้ให้เห็นเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างน่าภูมิใจก็ตาม แต่ภายใต้การผูกสัมพันธ์ไว้ด้วยแนวคิด ปรัชญา วิสัยทัศน์ที่มุ่งเน้นสร้างการเปลี่ยนแปลงในสังคม ก็ยังเป็นข้อท้าทายสำหรับการย่างก้าวในเส้นทางนี้ต่อไป

อย่างไรก็ตามหนึ่งในภารกิจที่เป็นส่วนหนึ่งของการสร้างการเปลี่ยนแปลง คือ การผลิต การสร้าง และการสรรรงค์ความรู้เพื่อเผยแพร่ให้ผู้คนได้เรียนรู้ และเท่าทันยุคสมัย ดังนั้น วารสารวิทยาการการเรียนรู้และศึกษาศาสตร์จึงเปรียบดั่งพื้นที่อันเป็นพันธสัญญาที่จะเสริมให้ภารกิจนี้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมาย

ดังนั้น วารสารวิทยาการการเรียนรู้และศึกษาศาสตร์ฉบับนี้ จึงมุ่งนำเสนอ บทความที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับแนวทางการสอน แนวทางการเรียนรู้ หรือแม้แต่หลักคิดต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทุกชั่วขณะ ทั้งนี้ ภาพรวมของบทความต่าง ๆ อาจจะนำพาไปสัมผัสกับกรอบคิดความทันสมัยซึ่งอาจถูกตีความว่าเป็นเครื่องมือที่มีส่วนช่วยในการนำพาให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ชีวิตอันเป็นปัจจุบันอย่างมีประสิทธิภาพ แต่ในขณะเดียวกัน องค์ความรู้เดิมต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในข้อเขียนนั้น ก็ถือได้ว่าเป็นฐานคิดที่ทำให้เกิดความมั่นคงทางปัญญา และเกิดการมองอนาคตอย่างเข้าใจลึกซึ้ง

บทความในวารสารฯ ฉบับวาระครบรอบ 10 ปีของคณะวิทยาการเรียนรู้ และศึกษาศาสตร์ฉบับนี้ ถือเป็นการนำเสนอหลักคิด แนวทาง หรือเครื่องมือ ใหม่ ๆ ในการนำพาผู้เรียนก้าวข้ามความไม่รู้ได้อย่างเป็นปัจจุบัน ทั้งนี้ ประกอบด้วยบทความต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

บทความวิจัยเรื่อง “แนวทางการเรียนรู้แบบนาโนเพื่อส่งเสริมทักษะ การเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักเรียนในสังคมยุควิถีถัดไป” ของ วรินทร์ สิริพงษ์ณภัทร และ ชรินทร์ มั่งคั่ง คณะผู้วิจัยสนใจศึกษาแนวทางการจัดการ เรียนรู้แบบนาโน หรือ micro learning ซึ่งถือเป็น “วิธีการ” การเรียนรู้แบบ “วิถีใหม่” ที่ถูกออกแบบนวัตกรรมการเรียนรู้โดยสอดคล้องกับวิถีชีวิตยุคถัดไป ของผู้เรียน อนึ่ง ผู้วิจัยชี้ให้เห็นว่า การเรียนรู้ในลักษณะดังกล่าว ทำให้เกิดทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต นอกจากนี้ ข้อเขียนยังท้าทายความคิดการตั้งข้อสังเกตเรื่องปรากฏการณ์ของ สังคมภายใต้เหตุการณ์โรคระบาด เพราะหากต้องประสบกับสถานการณ์ “โรงเรียนปิด” ไม่ว่าด้วยเพราะภัยพิบัติ หรือ ปัจจัยใด ๆ การเรียนรู้ดังกล่าว นี้เอง ผู้เรียนจะสามารถพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองได้ด้วยตนเอง และดำรงชีพ ได้อย่างมีคุณภาพ

บทความวิจัยเรื่อง “การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด กระบวนการคิดเชิงออกแบบร่วมกับชุดตัวต่อเลโก้เพื่อการศึกษา (LEGO Education) เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการคิดเชิงนวัตกรรมของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2” ของนพดล ราชคม ผู้วิจัยได้พัฒนากิจกรรม การเรียนรู้พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดกระบวนการคิดเชิงออกแบบ ร่วมกับชุดตัวต่อเลโก้เพื่อการศึกษา (LEGO Education) เพื่อส่งเสริม ความสามารถด้านการคิดเชิงนวัตกรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยมุ่งเน้นให้นักเรียนพัฒนาความสามารถด้านการคิดเชิงนวัตกรรม ผ่านการคิดแบบเป็นระบบ และการปฏิบัติตามขั้นตอนการออกแบบวิธีแก้ไข ปัญหาใน 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นการพิจารณาปัญหา (empathize) 2) ขั้นระบุ ปัญหาและกรอบของปัญหา (define) 3) ขั้นการระดมสมอง (brainstorm) 4) ขั้นสร้างต้นแบบ (prototype) และ 5) ขั้นทดสอบ (test)

บทความวิจัยเรื่อง “Fostering Critical Thinking Skills in Lower Secondary School Students by Using Group Discussion Articles and Clues Box” ของ Kaecha Sai-ed ผู้วิจัยมีเป้าหมายในการศึกษาพัฒนาการของทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโดยใช้การสนทนากลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดและเครื่องมือการสอน Clues Box ผลการศึกษาพบว่าการใช้บทความสนทนาแบบกลุ่มและ Clues Box ร่วมกัน สามารถกระตุ้นทักษะการคิดวิเคราะห์ให้กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นได้ โดยการใช้กลยุทธ์การศึกษานวัตกรรมเหล่านี้ ผู้สอนสามารถทำให้นักเรียนมีความคิดอย่างมีเหตุผล วิเคราะห์ได้และทำการตัดสินใจบนฐานข้อมูล ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนมีกระบวนการคิดที่รอบคอบเพื่อการเผชิญหน้าและแก้ปัญหาความท้าทายต่าง ๆ ในโลกปัจจุบัน

บทความวิจัยเรื่อง “การศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น” ของ สุวลักษณ์ อ่อนนวล พนิดา พานิชวัฒนะ และ จุฑามาศ แสงงาม คณะผู้เขียนสนใจประเด็นเรื่องระดับการรับรู้ตนเอง การปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพศ และระดับชั้นที่ส่งผลต่อความสามารถของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่ต้องตัดสินใจเลือกอาชีพ ทั้งนี้ ประเด็นดังกล่าว ส่งผลหรือมีอิทธิพลต่อการตรวจสอบ ความถนัด ความสนใจ ความสามารถทางการเรียน ซึ่งบอกความสามารถของตนเองผ่านการรับรู้และเข้าใจความต้องการของตนเอง สาเหตุของปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหา รวมทั้งศึกษาข้อมูลที่ตนสนใจและเลือกมาเพื่อการวางแผนการเรียนและอาชีพของตนเองได้ในอนาคต

บทความวิชาการเรื่อง “กระบวนการพัฒนาทักษะการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาในยุคดิจิทัลด้วยกระบวนการ ACTMARR 7 ขั้นตอน” ของ นพดล ราชคม และสุดคณิง อาจชอบการ คณะผู้เขียนเห็นปัญหาการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในประเด็นเรื่องการขาดทักษะการสื่อสาร คณะผู้เขียนเห็นพ้องว่า ทักษะ

ดังกล่าวเป็นสิ่งจำเป็นทั้งในชีวิตประจำวันและการทำงาน ดังนั้น คณะผู้เขียน
จึงสนใจศึกษากระบวนการพัฒนาทักษะการสื่อสารและการนำเสนอให้
มีประสิทธิภาพด้วยกระบวนการ ACTMARR 7 ขั้นตอน ประกอบด้วย
1) การเข้าใจผู้ฟัง (audience awareness) 2) การกำหนดเป้าหมายชัดเจน
(clarity of purpose) 3) การเลือกเนื้อหาอย่างรอบคอบ (thoughtful
selection) 4) การฝึกฝนอย่างเชี่ยวชาญผ่านกิจกรรมหลากหลาย (masterful
practice) 5) การใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม (adaptive technology
utilization) 6) สะท้อนผลอย่างเข้าใจ (reflective feedback) และ 7) การนำผลที่ได้
ไปปรับใช้ (refinement through application) อย่างไรก็ตาม คณะผู้เขียนสรุปว่า
กระบวนการดังกล่าว ยังมีข้อจำกัดบางประการและเห็นว่าเป็นข้อท้าทาย
สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาที่จะนำไปปรับใช้ได้จริงในชั้นเรียน

สุดท้ายนี้ กองบรรณาธิการขอขอบพระคุณผู้เขียนทุกท่านที่ส่งบทความ
เข้ามาเผยแพร่ในวารสารวิทยาการเรียนรู้และศึกษาศาสตร์ ปีที่ 3 ฉบับที่ 1
(มกราคม- มิถุนายน 2567) ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้
ความกรุณาพิจารณาประเมินผลงานทางวิชาการและให้ข้อคิดเห็นที่เป็น
ประโยชน์ในการปรับปรุงบทความให้มีความสมบูรณ์ และทันสมัย ถูกต้องตาม
หลักวิชาการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไอยเรศ บุญฤทธิ์
บรรณาธิการ